

Samverkan som gör gott

En folder med tips och idéer om hur
Svenska Röda Korset och kommuner
kan samverka

Innehållsförteckning

Samverkan som gör gott.....	4
Röda Korset.....	5
En bra plats & Demenslotsen	5
Presentationer	6
– Helsingborg	7
– Örebro	9
– Lund	11
– Danderyd.....	13
– Landskrona	15
Resultat av diskussionerna	16
– På detta sätt skulle vi kunna skapa offentliga kanaler	17
– Hur kan vi starta ett samarbete mellan kretsar och kommuner	17
– Behov av stöd som krets och kommun har för att få igång samarbetet	17
– Vad kommer hända framöver inom anhörigstödet.....	18
Att vara volontär Inom Svenska Röda Korset	20
Samverkans avtal.....	22
Kontaktuppgifter och samlade länkar	27
Bilaga 1 – Samarbetsavtal.....	29

Samverkan som gör gott

Syftet med denna skrift är att presentera exempel på hur samverkan kan se ut mellan civilsamhället och kommuner. I denna folder görs detta genom ett samarbete mellan Svenska Röda Korset och En bra plats/Demenslotsen.

Det finns efterfråga och behov av att samverka mellan sociala entreprenörer, civilsamhället och kommuner. Genom en samverkan kan nya vinster och ett mervärde skapas. 1+1 är inte alltid 2 utan kan bli 3.

Inom civilsamhället och sociala entreprenörer finns det en styrka att se och lyfta behov innan det kommer till offentliga aktörer och att kunna ställa om snabbt utifrån rådande samhällsutmaningar som exempel bränder, pandemier och samhällskriser. För att möta framtida behov behöver sociala entreprenörer, civilsamhället och kommuner samverka för ingen av parterna kommer att klara de framtida utmaningarna själva.

I arbetet med att samverka är det viktigt att kunna vara öppen och ge insyn för de parter som är med. Det är även viktigt att samverkan alltid vägs mot principen om självständighet och oberoende hos civilsamhället (Prop. 2009/10:55). Varje civilsamhälle styr själva sin verksamhet och har sina förutsättningar att ta hänsyn till. Därför är det viktigt att parterna i en samverkan skapar tillit och förståelse för varandras förutsättningar.

Materialet i denna skrift bygger på de presentationer och diskussioner som skedde under en workshop den 21 april 2021. I denna skrift presenteras fem exempel på samverkan mellan kommun, Svenska Röda Korset och övriga civilsamhället. Skriften representerar ett unikt praktiskt exempel på hur samarbete kan se ut och hur diskussioner om detta såg ut under workshopen. I slutet i skriften finns en mer detaljerad beskrivning vad parterna kan tänka på runt ett samverkansavtal och vad för krav det finns på volontärer inom Svenska Röda Korset.

Svenska Röda korset

Anhörigstödet hos Svenska Röda Korset grundar sig i rödakors- och rödahalvmånerörelsens uppdrag att förhindra och lindra mänskligt lidande.

Detta sker både nationellt och lokalt, ofta i nära samverkan med landsting, kommuner och andra organisationer. Denna verksamhet har funnits sedan 1995 och ungefär 100-tal kretsar erbjuder någon form av lokalt anhörigstöd. Svenska Röda Korset deltog i påverkansarbetet som ledde till en lagändring i Socialtjänstlagen år 2009. Sedan dess har kommunerna enligt den nya paragrafen (5 kap. 10§) skyldighet att erbjuda stöd till personer som ger vård eller stöd till närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller som har en funktionsnedsättning.

En bra plats & Demenslotsen

En bra plats och Demenslotsen är två digitala anhörigstöd som finns i ett 20-tal kommuner runt om i Sverige. Via En bra plats kan anhöriga, oavsett målgrupp, få tillgång till information, råd och erfarenhetsutbyte med andra anhöriga på nätet.

Demenslotsen är en e-tjänst som förser anhöriga till personer med demenssjukdom med relevant information under närståendes sjukdom. Utöver att vara ett stöd för anhöriga finns det nätverk för medarbetare kopplat till En bra plats och Demenslotsen. Dessa nätverk syftar till att vara en plattform där medarbetare kan byta erfarenheter kring exempelvis utveckling av anhörigstöd och samverkan med civilsamhället.

Presentationer

Varför samverkar vi, hur kan samverkan se ut? Vilka lärdomar har vi av samverkan? Var några av frågorna som togs upp under workshopen. I detta avsnitt kommer fem beskrivningar på samverkan presenteras och de befinner sig i olika faser i samverkan. Från den första kontakten till att ha samverkat i flera år. De fem beskrivningarna utgår från tre frågor: vad gjorde vi, hur gjorde vi och vilka lärdomar fick vi?

Helsingborg

Vad gjorde vi?

När omfattningen av pandemin stod klart för oss, Helsingborgs rödakorskrets, gick vi igång med flera olika insatser för att stötta riskgrupperna. Det handlade om inköp, stöd till sjukhuset och att vara medmänniskor. Kretsen hade också en plan på att öppna en lokal stödtelefon, men valde i stället att förmedla intresserade volontärer till Röda Korsets nationella stödtelefon. Stödtelefonen tog emot många samtal dagligen och då från främst äldre personer.

För ett år sedan startade vi en kör. Det var mest på skoj, men snabbt kom tanken på att kunde sjunga utanför olika äldreboenden. Under hösten hittade flera äldre till kören och kören övade utomhus en gång per vecka. Tyvärr blev de inbokade konserterna inställda för att smittläget förvärrades i slutet av året.

I vinter har Helsingborgs rödakorskrets tillsammans med Helsingborgs stad haft dialog kring anhöriggrupper. Initialt gällde det stödgrupper för personer som är 65+, då det låg inom ramen för ett projekt som Helsingborgs rödakorskrets drev. Efter projektets slut, vill Helsingborgs rödakorskrets öppna upp kring andra målgrupper, men också kring olika samverkanspartner.

Till anhörigstödsverksamheten har en volontär rekryterats och personen har erfarenhet sedan tidigare av målgruppen samt hur verksamheten kan arbeta med olika former av anhörigstöd.

Hur gjorde vi?

Den första kontakten var att kommunen tog kontakt med nationella verksamhetsutvecklaren för anhörigstöd inom Svenska Röda Korset. Verksamhetsutvecklaren tog i sin tur kontakt med Helsingborgs rödakorskretsen, om kretsen var intresserad av att erbjuda stöd till anhöriga genom att ha anhöriggrupper.

En lokal verksamhetsutvecklare hos kretsen tog kontakt med kommunen för att samtala kring behovet och hur samarbetet kunde se ut. Personen tog även kontakt med andra kretsar som har bedrivit anhörigstöd i många år, för att ta del av deras erfarenheter.

Ett förslag till samverkansavtal togs fram, där beskrevs vad kommunen och kretsen ansvarar för och vilka kostnader som parterna ska stå för. En utvald volontär inom kretsen deltog i de nationella nätverksmöten som Svenska Röda Korset erbjuder för att bilda sig en bättre uppfattning om vad arbetet med anhörigstöd innebär, innan ett slutligt samverkansavtal tecknas med kommunen. Även utbildningar för de volontärer togs upp i avtalet, för att säkerställa att kretsen använder volontärer som har adekvat utbildning för uppdraget. För kretsen är det oerhört viktigt att de volontärer som ska arbeta med anhörigstöd är väl rustade för uppdraget.

En kartläggning över lämpliga kanaler för att marknadsföra anhörigstödet har påbörjats och där samverkar vi med kommunen.

En workshop med kretsens styrelse och andra intresserade diskuteras med nationella verksamhetsutvecklaren. Det är viktigt att en ny verksamhet förankras och levandegörs inom kretsen för att väcka intresset. Styrelsen måste också fatta beslut om att starta en ny verksamhet. Då det är styrelsen som kan upprätta och är ytterst ansvarig för samverkan,

Med skärpta restriktioner har starten för anhöriggrupper som kretsen ska arbeta med blivit uppskjuten till hösten. Därav har även rekrytering och utbildning skjutits upp. Till dess ser vi över extra utbildningsbehov, kravspecifikationer för volontärer som ska bli samtalsledare och planerar rekryteringen.

Vilka lärdomar fick vi?

För att kunna rekrytera rätt volontärer för uppdraget, är det viktigt att parterna, kretsen och kommunen vet vilket behovet är. Bra att göra en kravspecifikation av en samtalsledare innan rekryteringen påbörjas. Den första specifikationen var hos oss lite vag och vi hade kunnat hamna helt fel.

Det är lätt att bli ivrig när något nytt projekt ska starta upp. Viktigt att lägga tid på samverkansavtalet för att säkerställa att ingenting faller mellan stolarna.

Det är också viktigt att ta höjd för att det tar tid att rekrytera och utbilda samtalsledare. Därför är det bra att avsätta tillräckligt med tid för detta, så att en grupp inte sätts igång innan allt är på plats.

Det är bra att samverka med andra kretsar för att ta del av deras erfarenheter, tips och tricks. Det är också bra att delta i de månatliga nationella nätverksträffarna som anordnas av nationella verksamhetsutvecklaren för att lära sig mera.

Att sätta sig in i vad åtagandet innebär, både kortsiktigt och långsiktigt, är en avgörande faktor. Det går inte att ha volontärer och samtalsledare som var och varannan gång inte kan komma.

Tänk igenom olika alternativ till att genomföra anhörigstödet och värdera om parterna verkligen klarar av att genomföra det. Det fanns i början en tanke på att ha digitala samtalsgrupper, men volontärerna var inte rustade för detta. Inte heller var det något kommunen önskade sig.

Diskutera de olika alternativen med kommunen och säkerställ att båda parterna pratar om samma sak och är överens.

Tänk efter före och förankra med kommun, kretsstyrelse och volontärerna.

Örebro

Vad gjorde vi?

År 1999 anställde Örebro kommun en projektledare som hade i uppdrag att träffa olika föreningar för att skapa samverkan och där bland annat Röda Korskretsen kontaktades. Kretsen var mycket intresserad av att samarbeta och vara med och starta ett bra anhörigstöd.

En volontärsamordnare utsågs från kretsen som hjälpte till att hitta volontärer som ville delta i projektet. Många personer blev intresserade och även tjänstepersoner från Örebro kommun blev engagerade i att starta ett bra anhörigstöd. De personer som var intresserad att bli volontärer och ha uppdraget som samtalsledare fick en utbildning från Röda Korset centralt om anhörigstöd.

Hur gjorde vi?

Alla föreningar och kommunen frågade anhöriga vilka behov de hade av stöd. De två sakerna som var tydligast var att få träffa andra i liknande situation och få prata enskilt med någon.

De volontärer som anmält sig att delta i projektet bjöds in av kommunen för att tillsammans lägga upp program och innehåll för att starta anhöriggrupper. Parterna enades om att det skulle vara två samtalsledare till varje anhöriggrupp. Kommunen hade fått in namn på anhöriga som var intresserade av att delta i anhöriggrupper. Kretsen startade med demensgrupper för anhöriga och i början vände sig kretsen bara till den gruppen.

Anhöriga tillsammans med en samtalsledare träffades varannan vecka under två timmar vid 6 tillfällen, med en kaffepaus. Detta upprepades i tre steg, 3x6 tillfällen. Träffarna hålls på Anhörigcentrum som fick egna lokaler år 2005 och som kommunen har. Dessa träffar och samtalsledare var mycket uppskattade.

Idag är det inte bara samtalsgrupper med anhöriga till demenssjuka. Det finns många flera grupper till exempel psykisk ohälsa, långvarigt sjuka, Parkinson sjuka. Vi startar samtalsgrupper beroende på efterfrågan.

Det framkom under samtalsgrupperna att anhöriga var trötta och behövde avlastning av något slag.

Då sökte kretsen medel för friskvård för de anhöriga och det ledde till att kretsen söker pengar från Örebro kommun och Johanniterorden varje år. Med dessa pengar som vi får gör vi lite guldkant för våra anhöriga. till exempel fotvård, massage, pausmassage, lunch, fikastunder och SPA-upplevelser.

All administration sköter Anhörigcentrum/kommunen. Vi har även samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan som utbildar samtalsledarna och använder deras material som samtalsledarna har hjälp av. Studieförbundet Vuxenskolans material påminner mycket om det material som Röda Korset har tagit fram.

Röda Korskreten och Anhörigcentrum bjuder in samtalsledarna två gånger per termin för samvaro och stämmer av hur samtalsledaren har det i sina grupper.

Vilka lärdomar fick vi?

Vi tror på samverkan! Utan kommunen som är så positiva till Röda Korset skulle vi inte ha kommit så långt som vi är idag. Vi tre: Röda Korset, Örebro kommun och Studieförbundet Vuxenskolan har ett suveränt samarbete!

Lund

Vad gjorde vi?

Kommunens anhörigcenter och Lunds rödakorskrets har haft samverkan sedan 2009. Vi har haft olika typer av anhöriggrupper, vissa med fokus på kunskapsförmedling, andra har varit rena samtalsgrupper och en del har varit både och.

Vi har haft olika inriktning på våra grupper. Vi har bland annat haft grupper för anhöriga till personer med demenssjukdom, andra neurologiska sjukdomar och psykisk ohälsa. Vi har också haft grupper för föräldrar till vuxna barn med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. När det gäller anhöriggrupper med inriktning på demenssjukdomar, så samverkar Lunds rödakorskrets numera med kommunens demensteam.

Vi har dessutom haft samtalsgrupp för anhöriga med bakgrund i ett annat land. Detta var något nytt som vi erbjöd. Alla anhöriga i gruppen hade olika bakgrund i olika länder. De hade hittat olika sätt att tillgodose sina gamla föräldrars behov av vård och omsorg. Vi upplevde att de tyckte att det var givande att få höra de andras berättelser och att det var möjligt att hitta olika lösningar på samma typ av problem.

Hur gjorde vi?

Det finns en tydlig ansvarsfördelning, där anhörigcenter har huvudansvaret. När vi har grupper tillsammans, så använder vi oss av anhörigcenters lokaler.

Personal från anhörigcenter organiserar och bjuder in till anhöriggrupperna. En personal från anhörigcenter leder gruppen, men en volontär från Lundakretsen finns med redan från början. Gruppen träffas under ett från början bestämt antal gånger, ca 1,5 timme vid varje tillfälle. Innan gruppen avslutas, erbjuds man att fortsätta tillsammans med två volontärer från Röda korset, varav den ene har varit med sedan start. Det är vanligt med fortsättningsgrupper, där man dock träffas mera sällan, max en gång/månad.

Vi har utarbetat etiska riktlinjer, vars huvudsyfte är att anhöriga ska känna sig trygga i gruppen. Tystnadsplikten är grundläggande – det som sägs i gruppen ska stanna i gruppen. Deltagarna ska visa varandra ömsesidig respekt, där alla ska ges möjlighet att komma till tals. Man ska i möjligaste mån delta vid varje tillfälle.

Om personalen från anhörigcenter får förhinder, så ställs detta grupptillfälle in.

Under det senaste året har vi inte kunnat ha fysiska samtalsgrupper och samverkansträffar. Kommunens anhörigstöd har bestått mycket av stödsamtal via telefon och de digitala mötena har blivit allt fler. Överhuvudtaget har det blivit mer digitalt anhörigstöd. Anhörigcenters program har under hösten 2020 och våren 2021 varit helt digitala. De fysiska samtalsgrupperna har satts på paus och ersatts med erbjudande om att delta i digitala grupper. Volontärerna från Röda korset har dock inte deltagit i några digitala grupper.

Till följd av detta har det tillkommit några utmaningar, som till exempel hur vi lockar anhöriga som är digitalt ovana och kanske lite skeptiska till att våga prova det digitala anhörigstödet. Frågan är också vad vi kan erbjuda de anhöriga som inte alls är digitala så att även de kan få stöd. Att anhörigcenter och Lunds rödakorskrets samarbetar kring dessa utmaningar tycker vi känns särskilt angeläget.

Vilka lärdomar fick vi?

De lärdomar vi har dragit är att det inte alltid behöver vara homogena grupper, det vill säga att det handlar om samma diagnos. Oftast hittar de anhöriga gemensamma nämnare som de kan prata om. Känslorna är ofta desamma, oavsett diagnos.

Det krävs kompetens och erfarenhet för att kunna leda en samtalsgrupp. Viktigt att vara "personlig men inte privat."

Skriftligt samverkansavtal är något som är bra att ha och som vi har arbetat med under årens lopp här i Lund. Nu verkar det som om vi kommer att få till stånd ett skriftligt samverkansavtal mellan Lunds kommun och Lunds rödakorskrets.

Möjligheterna för Röda korset att på egen hand erbjuda anhörigstödsgrupper är begränsade. Vi ser en ömsesidig nytta med att samverka och att 1 + 1 faktiskt kan bli 3. Det är en win win situation för oss alla!

Danderyd

Vad gjorde vi?

Vi, Danderyds kommun, samverkar med många volontärer från olika organisationer där Röda Korset är en av dessa. I och med pandemin blev ju alla fysiska möten inställda från mars 2020. De fysiska mötena som blev inställda var samtal, gruppsamtal med anhöriga och uppföljningsmöten med de volontärer som vi brukar ha en gång i månaden.

Livet behöver ju ändå fortsätta och vi testade då telefon- och digitalt anhörigstöd. Telefonsamtal med de anhöriga blev ju mycket längre och innehållet blev tyngre och handlade bland annat om oro och rädsla. Vi har väldigt nära samarbete med våra volontärer och även dom fick dessa längre och tyngre samtalen. Därför är det väldigt viktigt att vi samarbetar noga för att fånga upp anhöriga.

När vi skulle starta upp digitalt anhörigstöd hade vi ingen aning hur vi skulle göra, vilken plattform vi skulle använda och hade inte stor digital kompetens men vi skulle ju arbeta hemifrån och behövde starta digitala grupper.

Hur gjorde vi?

I de digitala samtalsgrupperna var det viktigt att volontärer var med i gruppen även om det var digitalt. Vi hade alltid med två volontärer i varje samtalsgrupp för om samtalsledaren inte är med eller någon utav dom andra inte med så är det viktigt att samtalsgruppen ändå får träffas. Vi har faktiskt fortsatt precis som vanligt fast gruppsamtalen har varit på datorn, skrivplatta eller i mobilerna.

Efter ett tag tyckte de anhöriga att det blev lite konstigt det här med att vi bara hade samtalsgrupper. Då startade vi utifrån anhörigas egna vilja ett kapprum/digitala kafferummet. Kapprum/digitala kafferummet menas att samtalsledaren öppnar länken en halvtimme innan själva gruppsamtalet börjar och lämnar sedan mötet. Detta för att de anhöriga ska kunna prata om vad de vill, deltagande är frivilligt. I dessa Kapprum/digitala kafferummet är oftast volontärerna med i som stöd.

Vilka lärdomar fick vi?

Vi har märkt att under den här tiden med digitala samtalsgrupper är att tjänstepersonal och volontärer har kommit varandra ännu närmare och samarbetet har stärkts fast vi har suttit digitalt. Innan hade vi socialkontoret som mötesplats och träffades en gång i veckan.

Vi har märkt att det är väldigt viktigt under gruppsamtalen att vi ser de anhöriga som vi pratar med. Telefonsamtal kan bli väldigt svårt att tolka hur den anhörige mår egentligen och därför har vi försökt och träffas antingen via zoom eller faceTime.

Ibland kan det här med att sitta framför en skärm upplevas ensamt som att det inte är någon som lyssnar, undrar om folk har gått och lagt sig eller gått och kokat kaffe. Men att inte känna detta har vi övat på mycket under detta år både hos tjänstepersoner, volontärer och anhöriga. Vårt motto har varit att: vi måste försöka och vi lyckades.

När pandemin är över och vi kan träffas fysisk kommer ändå vissa saker fortsätta vara digitalt till exempel vuxna barngrupperna. Då de är på kvällstid och vi kan få med anhöriga som inte kan komma till en fysisk mötesplats.

Ett tips om tystnadslöftet är att när vi har samtalsgrupper så tänder vi ett ljus vare sig det är sommar, vinter eller digitalt. Medan ljuset är tätt så stannar allt som sägs i rummet eller i det digitala rummet. När ljuset släcks så får anhöriga prata om de vill men det som anhöriga pratar om när ljuset är tätt som är det anhöriga inte får föra vidare.

Landskrona

Vad gjorde vi?

Vi, Landskrona kommun, har ett projekt som ligger i startgroparna som heter måltidsvän och kommer att starta när pandemirestriktionerna lättar. Projektet går ut på att volontärer träffar seniorer eller en person som känner sig ensam genom att äta lunch ihop. Tanken är att deltagarna ska träffas på en av stadens två träffpunkter i Landskrona som serverar lunch. Lunch kostnaden kommer Landskrona stå för. Syftet med måltidsvän är att maten blir godare att äta i sällskap och att bryta eller förebygga ensamhet och isolering.

Hur gjorde vi?

Vi har gått ut och sökt volontärer i sociala medier och olika arenor runt omkring i Landskrona. Vi försöker att föra fram informationen om måltidsvän och det visar sig att intresset är väldigt stort bland volontärer. De som kan bli måltidsvän ska vara över 18 år och personerna förbinder sig inte till något utan kan delta när det passar. Projektet parar ihop måltidsvännen med en person som vill ha lunchsällskap och sedan träffas personerna på en av stadens träffpunkter. Vi arbetar även med att identifiera personerna som önskar detta matsällskap alltså önskar att få en måltidsvän.

Vilka lärdomar fick vi?

Ett bra förarbete underlättar och det finns ett stort intresse att bli matvän.

Resultat av diskussionerna

I detta avsnitt presenteras en sammanfattning på det som kom fram under diskussionerna utifrån de fyra frågeställningar som togs upp.

På detta sätt skulle vi kunna skapa offentliga kanaler

Mycket av att hitta samverkan mellan Röda Korset och kommuner verka bero på personligt engagemang och informella kontakter. Hur skulle vi kunna ändra på detta så det blir mer offentliga kanaler för att ha en väg in och underlätta för att hitta samarbetspartners hos både Röda Korset och kommuner. Detta för att synliggöra vårt arbete och öppna upp för mer samarbete som det troligtvis behövs inom välfärden framåt. Det är viktigt med gemensamma plattformar för civilsamhället och offentliga aktörer som samverkansgrupper eller olika råd exempel äldre- och/eller anhörigråd i kommunernas regi. I råden kan både civilsamhället som arbetar med anhörigfrågor och olika instanser från kommunen sitta med. Bör finnas i formella riktlinjer i både kommuner och Röda Korset samt hur man hittar dessa för att ta kontakt med varandras organisationer. Ansvaret kan ligga i en persons tjänst som till exempel anhörigkonsulent hos kommunen och hos Röda Korset kontaktas infoservice för vidare hänvisning till verksamhetsutvecklaren för anhörigfrågor. Ett annat sätt är även att vara mer synlig i olika sociala medier och nätverk där båda parterna befinner sig i.

Hur kan vi starta ett samarbete mellan kretsar och kommuner

I denna skrift finns det flera exempel på hur krets och kommun kan starta ett samarbete. Men var börjar vi och vilka tre aktiviteter skulle parterna kunna börja med. Att börja med att anordna ett förutsättningslöst möte med Röda Korset och kommun för att diskutera vad de olika parterna är ute efter och vad parterna kan erbjuda. Det är viktigt att hitta personer som kan driva arbetet och undvika att samverkan går runt på bara en eldsjäl. Det är även bra att strukturera samverkan mera omkring samtalsledare för att möta personens behov av utbildning för att komma in i uppdraget, stöd under uppdraget för att orka med och personens möjlighet av tid att lägga på uppdraget.

En grupp skrev:

”Om parterna inte har en samverkan, så är det nog dags att påbörja samverkan.”

Behov av stöd som krets och kommun har för att få igång samarbetet

Vad för behov av stöd finns hos krets och kommun och vad efterfrågas att arbeta mer med. Det finns höga krav på volontärer inom anhörigstödet och de behöver utbildning och prova att vara samtalsledare innan de kommer ut och har egna samtalsgrupper. En kommun uppgav när det är utbildning för personal får även volontärer vara med. det finns dock ett problem med att volontärer inte alltid är beredda att ta på sig ett gruppsansvar utan vill oftare ha mindre uppgifter. Därmed gör det svårt att delegera allt för ansvarfulla arbetsuppgifter till volontärer.

Det går att samverka mer runt aktiviteter som kan vara:

- Rekrytering av volontärer till anhöriggrupperna.
- Noggranna intervjuer med volontärer där uppdraget presenteras.
- Gemensamma utbildningar för krets och kommun.
- Viktigt med konkret information till volontärer så att de vet vad de ger sig in på.
- Bra att ha kontakt med second hand butiken för här kan man rekrytera volontärer.
- Seniordagar.

Andra funderingar som det finns behov av stöd var hur kan Röda Korset medverka i andra konstellationer och än i befintliga nätverk och hur kan vi nå dessa?

Vad kommer hända framöver inom anhörigstödet

Vad kommer att hända med anhöriga och vad för stöd kan efterfrågas framåt är funderingar som behöver eftertanke för att kunna möta framtida utmaningar. Även om fysiska möten är viktiga behöver vi bli mera digitala i framtiden. För att fånga upp anhöriga som inte kan ta sig till fysiska mötesplatser är detta ett bra alternativ. En önskan är att vi på ett bra sätt även kan få makar att kunna vara med digitalt men problemet är att de inte är själva hemma. Det skulle kunna gå att samverka med olika kommuner så man får ihop en grupp. Under pandemin har det funnits anhöriga som har vågat testa digitala samtal i både grupper och enskild och dessa samtal har gått bra.

Digitaliseringen underlättar även för kommunens personal att ha möten mellan varandra inom kommunen, mellan olika kommuner och Röda Korset fast vi är geografiskt lokaliserade på olika platser.

“Om parterna inte har en samverkan, så är det nog dags att påbörja samverkan.”

Att vara volontär Inom Svenska Röda Korset

Svenska Röda Korset består av cirka 555 lokala kretsar runt om i landet. Kretsarna bedriver verksamheter, mötesplatser och second hand butiker. Varje krets är självständiga föreningar och det är kretsstyrelsen som är ytterst ansvarig för verksamheterna och samverkan. Den nationella föreningen Svenska Röda Korset finns med som stöd i olika områden och det finns även en verksamhetsutvecklare för anhörigstödet.

För att bli volontärer ska ett antal grundläggande kurser genomföras innan volontärerna går ut på sitt uppdrag. De grundläggande kurserna de ska gå är Rödakorskunskap, Uppförandekoden, Att vara frivillig, Att mötas i vardag och kris med Psykologisk första hjälpen och säkerhetsguiden Var försiktig!

Volontärerna förbinder sig även till ett skriftligt tystnadslöfte och det innebär att volontärerna inte med obehöriga får kommentera, eller diskutera, personliga omständigheter som kan härledas till en enskild person.

Volontärerna inom anhörigstödet kan ha två olika uppdrag. Första, volontärerna är anhörigstödjare och den andra samtalsledare. Kraven på utbildning på dessa två uppdrag är olika.

- **Anhörigstödjare** ska ha gått alla de grundläggande kurserna och förbinder sig till tystnadslöfte.
- **Samtalsledare** ska utöver de grundläggande kurserna och förbinder sig till tystnadslöfte även gå följande kurser: Att bli cirkelutbildare inom anhörigstöd som ordnas efter behov och anhöriga i fokus som är en webbkurs hos Nationellt kompetenscentrum anhöriga.

De uppdrag dessa volontärer kan ta:

- **Anhörigstödjare** kan ta uppdrag som handlar om att hjälpa till med praktiska saker under gruppsamtalen och aktiviteter för anhöriga.
- **Samtalsledaren** kan förutom ta praktiska saker även leda egna samtalsgrupper eller tillsammans med någon annan part samt ta över samtalsgrupper efter att kommunen har haft sina träffar.

Vid aktiviteter som inte är samtalsgrupper är det viktigt att krets och kommun är överens i vilket omfattning som volontären ska samtala med de anhöriga.

Anhörigstödjare

Samtalsledare

Dessa två sätt kan ses som en linje med två punkter och volontären kan befinna sig i ytterkanterna eller någon annanstans på linjen. I samarbetet mellan krets och kommun är det bra att komma överens var volontärerna ska befinna sig på linjen, då dessa två har olika uppdrag och krav på sig.

Samverkans avtal

För att samverka har en del av kretsarna som presenterade sig ett samverkansavtal eller håller på att sätta upp ett. Detta är ett bra sätt att komma överens mellan parterna krets och kommun.

Ett samverkansavtal tar upp de förhållningsregler parterna har mellan sig. Svenska Röda Korsets verksamheter grundar sig på sju grundprinciper: humanitet, opartiskhet, neutralitet, självständighet, frivillighet, enhet och universalitet som inte kan förbises i något avtal. Det är även viktigt som det skrevs i inledningen att samverka alltid vägs mot principen om självständighet och oberoende. Kretsarna styr själva sin verksamhet och har sina förutsättningar att ta hänsyn till. Därför är det viktigt att parterna börjar i en samverka med att skapa tillit och förståelse för varandras förutsättningar. Fundera även på vad innebär en samverka för parterna och kan samverka skapa några hinder i övriga verksamheter inom organisationerna. Vill krets och kommun samverka med fler parter och hur skulle de påverka?

Här nedan finns det ett axplock på vad parterna kan tänka på före och under tiden som ett samverkansavtal tas fram. Tänk på att kontexten på var parterna befinner sig kan påverka hur ett avtal utformas. I bilagan 1 finns en mall för kretsar för att samverka med kommun, landsting och andra aktörer. För senaste versionen gå in på <https://kunskapsbanken.rodakorset.se/> och sök på samverka med kommun. Bilaga 2 finns det ett exempel på samverkansavtal från Örebro.

Skapa kontakt

Om det inte finns kontakt mellan kommunen och kretsen går det för kommunen att ta kontakt med kretsen själv. Information om kontaktvägar finns på www.rodakorset.se under på din ort. Det går även bra med att kontakta verksamhetsutvecklaren, kontaktuppgifter finns i slutet av denna skrift. Kretsen kan kontakta kommunen genom att ta kontakt med anhängigkonsulent eller liknade eller kommunens växel.

Beslut inom respektive organisation

När kontakt har skapat och funderingar finns att starta en samverka så är det inom Svenska Röda Korsets kretsstyrelsen som är ytterst ansvarig för samverka i kretsen. Det är de som ska fatta beslut om det ska bli något och hur det ska ligga med i deras verksamhetsplan samt att det ska finnas rutiner inom verksamheten som är förankrade i kretsen. Liknade kan det behövas ett godkännande inom kommunen att en samverka ska upprättas med Röda Kretskretsen.

Kartläggning av behov

En behovsundersökning är viktig pusselbit för att fånga upp hur behovet av anhängigstöd ser ut lokalt. Hur en behovsundersökning kan se ut finns på <https://kunskapsbanken.rodakorset.se> sök på *behovsundersökning*.

- **Vilka** behov i kommunen finns det för anhängigstöd?
- **Vart** kan kretsen bidra med utifrån kartläggningen?
- **Vad** kan kommunen bidra med utifrån kartläggningen?

Uppdragsbeskrivning

Hur ska uppdraget se ut för kretsen och vad åtar de sig genom avtalet.

Här kan exempelvis tas upp:

- **Vem/vilka** utför uppdraget?
- **I vilken** omfattning ska uppdraget utföras?
- **Hur** ska uppdraget utföras?
- **Vad** ska inte ingå i uppdraget?
- **Vad** för utbildning skulle volontärerna behöva om någon i samtalsgruppen skulle avlida?
- **Hur** ser uppdragsbeskrivningen ut för volontärer inom verksamheten anhörigstöd? Behöver vi något utöver detta? Se uppdragsbeskrivningen på <https://kunskapsbanken.rodakorset.se> sök på **uppdragsbeskrivning anhörigstöd**.

Gränsdragningar

Kretsen kan aldrig ta över ansvaret för att anhörigstöd bedrivs i någon kommun. Att se till att det finns anhörigstöd ligger hos kommunen enligt med Socialtjänstlagen (5 kap. 10§) skyldighet att erbjuda stöd till personer som ger vård eller stöd till närstående som är långvarigt sjuk, äldre eller som har en funktionsnedsättning. Därför är det viktigt att båda parterna sätter en gräns på var respektive part kan göra.

Andra gränsdragningar som kan vara bra att ha med är:

- **Ekonomi**, vem bekostar vad? Fika, material mm.
- **Resurser**, vilken lokal finns tillgänglig, var ska administrativa uppgifterna ligga? Ibland kan kommunen ha vissa åtaganden, till exempel tillhandahålla öppettider för lokaler, öppning/stängning av lokaler eller andra utrymmen.
- **Omfattning**, hur många grupper, mm?
- **Avtalstid**, hur länge ska avtalet gälla innan de kan omförhandlas och utvärderas? Var överens om hur länge avtalet gäller och hur en uppsägning ska gå till.
Exempel: Avtalet gäller från och med 2021-xx-xx och ett år framåt med en årlig uppföljning och revidering. Endera parten har möjlighet att skriftligt säga upp avtalet med xxx månaders varsel.

Målet och målgrupp för anhörigstödet

Det kan vara bra att fundera på vad vill parterna uppnå med samverkan och följer de sitt organisationsmål. När det gäller målgrupper behöver inte samtalsgrupper bestå av anhöriga med samma bakgrund om det är svårt att få till en grupp enligt Lunds erfarenheter.

- **Vilket** är målet för samverkan?

- **Vilka** är målgruppen, är det en eller flera olika grupper?
- **Vilka** åldersgrupper?
- **Vilka** diagnoser på den närstående ska parterna samarbeta om?

Krav och utbildning för volontärer

Om nya volontärer behöver rekryteras behöver parterna vara överens om vad för volontärer som det finns behov av:

- **Var och hur** rekryterar vi volontärer?
- **Vilken** typ av person behövs för uppdraget? personlighet, erfarenheter, övrig bakgrund?
- **Vilka** utbildningar krävs för uppdraget förutom de som Röda Korset har?
- **Vem** ska stå för eventuella kostnader med fler utbildningar än Röda Korsets och vilken tid kan den vara på?
- **Hur** ofta och när behöver volontären vara på uppdrag?
- **Vem** är ansvarig att utbildningarna erbjuds till volontären både de inom Röda Korset och de som eventuellt ska ske utöver?

Det är även viktigt med att ta hand om de volontärer som ställer upp och planera gärna in reflektion och återhämtning innan arbetets sätts igång:

- **Vilket** stöd finns för de volontärer som ställer upp?Handledning, känslomässig avlastning?
- **Vad** för stöd kan erbjudas till volontärer om en i samtalsgruppen avlider?
- **Hur** visar vi uppskattning för arbetet mm?

Genomföra aktiviteterna

Innan parterna sätter igång med samtalsgrupper eller annan form av aktiviteter för anhöriga är det bra att fundera på följande:

- **Vem** ansvarar för att få anhöriga till aktiviteten?
- **Hur** marknadsför vi anhörigstödet?
- **Vilken** roll ska volontären ha? Anhörigstödjare eller samtalsledare eller någonstans i mellan? **Exempel:** ska volontären själv driva samtalsgrupper, tillsammans med någon i kommunen, vara praktiskt stöd under samtalen eller ta över gruppen efter att cirkelkursen är slut?
- **Om** volontärerna ska vara med i samtalsgruppen vilka delar ska hen ta?
- **Vilka** delar ska kommunanställda ta i samtalsgruppen?
- **När** hålls samtalsgrupperna, tid, dag, vart?

Struktur för samverkan

En god samverkan är avgörande i arbetet för att nå den målgrupp och genomföra de mål som parterna har. Detta sker främst genom att parterna tar ett gemensamt ansvar, engagemang och bidrag till den gemensamma verksamheten. Det är viktigt att parterna har kunskap om varandras kompetenser och hur de kan bidra till anhörigas välmående. För att samverkan ska fungera tillfredsställande kan parterna bestämma:

- **Hur** ofta behöver parterna gemensamma möten för till exempel reflektion, informationsutbyte, planering av kommande evenemang och utvärdering?
- **Vilka** finns med i de gemensamma mötena från kommunen och kretsen som tjänstepersoner, samordnare, volontärer mm?

Om det uppstår problem

Ibland kan det uppstå konflikter och problem även om parterna har skrivit ett avtal. Var gärna överens om hur parterna ska handskas med dom. I Rödakorskretsen är det styrelsen som har arbets- och delegationsansvar och det ska vara tydligt vem/vilka funktioner de frivilliga kan vända sig till när problem uppstår.

- **Vem** ska personen som upplever konflikten och/eller problemet vända sig till?
- **Hur** tar parterna frågan vidare?
- **Om** volontären lämnar förhinder, vad är planen då?

Uppföljning

Efter ett tag när arbetet har varit i gång kan det vara bra att göra en uppföljning om hur har det gått och stämma av att verksamheten är på rätt kurs. Det parterna kan fundera på är:

- **Behöver** vi ändra något?
- **Ska** vi fortsätta?
- **Riktat** vi oss till rätt målgrupp?
- **Följer** vi de mål som de olika parterna har?
- **Har** vi rätt volontärer?
- **Behövs** det mer utbildning mm?

Omförhandling och avtalsvillkor

Det är bra om parterna är överens om det ska gå att ändra villkoren om något händer när som helst under avtalstiden. Det kan bland annat hända att:

- Villkoren förändras.
- En oförutsedd händelse inträffar, som ändrar förutsättningarna för verksamheten.

Kontaktuppgifter och samlade länkar

Svenska Röda Korset

För att komma i kontakt med verksamhetsutvecklaren på Svenska Röda Korset går det att ringa eller e-posta numret nedan. Hänvisa till verksamhetsutvecklaren för anhörigstödet.

Telefon 08-452 46 00

E-post info@redcross.se

www.rodakorset.se

En bra plats och Demenslotsen

För att komma i kontakt med En bra plats eller Demenslotsen e-posta till adresserna nedan.

E-post info@enbraplats.se

En bra plats www.enbraplats.se

Demenslotsen www.demenslotsen.se

Vill du komma i kontakt med någon av verksamheter som delat med sig av goda exempel i denna folder?

För uppgifter inom Svenska Röda Korset kontakta verksamhetsutvecklaren och för kontaktuppgifter till kommunrepresentanter är du välkommen att kontakta En bra plats/Demenslotsen.

Mer om samverkansmodell hos MUCF

Vill du läsa mer om hur samverkans kan se ut och få fler tips på samverkan mellan civilsamhället och offentliga aktörer finns det mer information hos MUCF. Samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället, www.mucf.se/samverkansmodell-offentliga-aktorer-och-civilsamhallet

Bilaga 1

Samarbetsavtal

1 Parter

Krets:

Organisationsnummer:

Adress:

Kontaktperson:

Kommun/Organisation:

Adress:

Kontaktperson:

2 Bakgrund

Här beskrivs samarbetet i korthet (syfte m.m.)

Genom detta Avtal uppstår inte något anställningsliknande förhållande, utan syftet är att reglera samarbetet mellan Svenska Röda Korsets frivilliga och Kommunen/Organisation.

3 Uppdragsbeskrivning

Här beskrivs vad Kretsen åtar sig genom avtalet. Här kan t ex svar finnas på följande frågor:

Vem/vilka utför uppdraget?

I vilken omfattning ska uppdraget utföras?

Hur ska uppdraget utföras?

I detta uppdrag ingår inte.....

Detta avtal syftar inte till att Kretsen och dess frivilliga ska ersätta/träda in i verksamheter som faller under Kommunens åtaganden.

4 Kommunens åtaganden/ Annan organisation

I vissa fall kanske kommunen har vissa åtaganden, t ex tillhandahålla öppettider för lokaler, öppning/stängning av lokaler eller andra utrymmen, eller annan information till Kretsens frivilliga.

5 Frivilligpolicy

Svenska Röda Korsets frivilligverksamhet har sin utgångspunkt i Frivilligpolicyn, vilken antagits av Röda Korsets Centralstyrelse. Hela Frivilligpolicyn finns att läsa på Rednet, i kunskapsbanken: <https://kunskapsbanken.rodakorset.se/hc/sv/articles/360003203358-Frivilligpolicy>. Samtliga frivilliga inom Röda Korset undertecknar en överenskommelse, vilken bl.a. innebär att den frivilliga avlägger ett tystnadslöfte. En kopia på denna överenskommelse kan lämnas till Kommunen vid förfrågan.

Detta Avtal innebär inte att den frivillige i sitt samarbete med Kommunen/Organisationen fränsäger sig det som följer av Röda Korsets Frivilligpolicy.

6 Ekonomiska villkor

Här kan antecknas ev. ekonomiska villkor för utförande av uppdraget.

6 Avtalstid och uppföljning

Avtalet gäller i ett (1) år. I samband med avtalets upphörande ska Parterna göra en skriftlig uppföljning av verksamheten. Eventuella ändringar kan föras in och Avtalet kan därefter fortsätta löpa under ytterligare ett (1) år.

7 Uppsägning

Vardera Part äger rätt att säga upp Avtalet med en (1) månads uppsägningstid. Uppsägningen ska meddelas den andre Parten skriftligen.

Vardera Part äger rätt att säga upp Avtalet med omedelbar verkan om den andra Parten väsentligen åsidosätter sina åtaganden enligt detta Avtal eller agerar på annat sätt agerar otillbörligt mot den andra Parten.

8 Ändringar och tillägg

Samtliga ändringar och tillägg till detta Avtal ska upprättas skriftligen och godkännas av båda Parter.

Detta Avtal upprättas i två (2) exemplar, varav Parterna tagit varsitt.

Ort & Datum

Ort & Datum

Behörig tecknare för Svenska Röda Korset

Behörig tecknare för Svenska Röda Korset